

Geografia d'Espanya

Codi: 101609
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501002 Geografia i Ordenació del territori	OB	2	1

Professor/a de contacte

Nom: Gemma Cànoves Valiente
Correu electrònic: Gemma.Canoves@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Aureli Lojo Blesa

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius

Contextualització: Aquesta assignatura s'imparteix el Segon Curs del Grau de Geografia.

L'objectiu de l'assignatura es conèixer l'estructura territorial i socioeconòmica de l'estat espanyol. La matèria incideix en presentar una inicaíl presentació del territori a nivell mediambiental (aigua, clima, relleu), es tracten els problemes ambientals, l'evolució de la població espanyola, les dinàmiques urbanes i rurals, les activitats econòmiques i les desigualtats regionals. L'assignatura fa èmfasi en els coneixements teòrics i en la resolució de problemàtiques territorials centrades en la realitat de l'estat espanyol (estudis de cas).

L'assignatura incideix en la realització d'un treball on s'adquireix a partir d'un cas d'estudi la metodologia bàsica de recerca. El treball ajuda a sintetitzar i ordenar els coneixements. El treball es una base per si el estudiant vol després poder continuar en la temàtica com a treball de final de Grau.

L'assignatura es basa en una dinàmica de participació activa a classe, amb estudis de cas, material de la premsa diària, estudis de problemàtiques actuals en el territori Espanyol.

Competències

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Dominar el coneixement teòric necessari per plantejar problemes geogràfics de manera integrada i combinar un enfocament generalista amb una anàlisi especialitzada.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.

- Identificar les relacions espacials a diferents escales territorials, a través de les relacions entre naturalesa i societat, i a través de la dimensió temporal.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les principals dinàmiques del món actual des d'un vessant geogràfic.
2. Contrastar i comparar dades geogràfiques rellevants.
3. Descriure les relacions espacials, a diferents escales territorials, de la diversitat física, econòmica, social i cultural dels territoris.
4. Identificar les idees i expressar-les amb correcció lingüística en diverses llengües.
5. Participar en debats geogràfics respectant les opinions dels altres participants.
6. Plantejar problemes sobre la diversitat física, econòmica, social i cultural dels territoris aplicant coneixements de geografia regional.
7. Redactar propostes innovadores
8. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.

Continguts

BLOC 1. Medi físic del territori i els problemes ambientals

Unitat 1 Les formes de relleu de la Península Ibèrica

Unitat 2 La diversitat climàtica de la Península Ibèrica

Unitat 3 Els recursos hídrics de la Península Ibèrica

BLOC 2. Evolució i estructura econòmica del territori

Unitat 1. Evolució econòmica i territorial de l'Espanya preindustrial

Unitat 2. Evolució econòmica i territorial a l'Espanya del segle XX

Unitat 3. Les disparitats regionals

Unitat 4. L'organització político-territorial de l'Estat espanyol

BLOC 3. Població, fluxos de mobilitat i mercat de treball

Unitat 1. Evolució de la població i estructura demogràfica.

Unitat 2. Estructures de les llars espanyoles. Fluxos de mobilitat i migracions

Unitat 3. El mercat laboral.

BLOC 4. Les ciutats. Estructura urbana i metropolitana

Unitat 1. Evolució del sistema urbà a Espanya.

Unitat 2. Les àrees metropolitanes

Unitat 3. Els principals problemes mediambientals de les ciutats espanyoles: el soroll.

BLOC 5. Activitats industrials, agràries i de serveis

Unitat 1. El procés industrial a Espanya.

Unitat 2. Les fonts d'energia.

Unitat 3. Infraestructures i medis de transport.

Unitat 4. El turisme a Espanya

Metodologia

Sessions de classes teòriques per explicar el temari per part del professor/ra

Exercicis pràctics a classe per reforçar el temes treballats

Lectures comentades en base als materials de curs

Presentació per part dels estudiants dels temes de classe

Lectura de la bibliografia recomenada

Estudi personal

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Sessions de classes teòriques	40	1,6	1, 3, 5
Tipus: Supervisades			
Exercicis pràctics a classe per reforçar el temes treballats	10	0,4	2, 3, 4, 7, 8
Presentació per part dels estudiants dels temes de classe	15	0,6	1, 4, 5, 8
Tipus: Autònomes			
Estudi personal i realització de les lectures recomanades	65	2,6	2, 4, 7

Avaluació

Una prova escrita per evaluar el grau de coneixement de la materia

Sis exercicis de classe, (individuals) en base als diferents temes tractats del curs

Un treball de síntesi 'un tema de curs escollit per part dels estudiants i que es realitza en un grup de màxim 3 estudiants (l'extensió màxima son 30 pàgines).

La recuperació consistirà en: Repetir els exercicis no superats amb una nota de 5. Repetir la prova escrita no superada amb una nota de 5 i repetir el treball de curs no superat amb una nota de 5.

NO es permet la reavaluació per pujar nota, ni de la presentació oral.

Es considera NO avaluable, si l'estudiant no ha presentat el 80% dels exercicis i materials de curs (és a dir els exercicis de classe, el treball de curs i la prova d'avaluació).

La copia o plagi de material, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen un delicte que serà sancionat amb un zero a l'activitat. En cas de reincidència es *suspenderà* tota l'assignatura.

Recordem que es considera "còpia" un treball que reproduceix tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, sense citar les fonts, siguin en paper o en format digital. Vegeu documentació de la UAB sobre "plagi" a:

http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercicis pràctics de classe	25	10	0,4	2, 6, 7
Presentació oral del treball de curs	15	4	0,16	3, 5, 8
Prova escrita per evaluar el grau de coneixement de la matèria	35	2	0,08	1, 4, 8
Un treball de síntesi d'un tema de curs	25	4	0,16	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8

Bibliografia

- ALBALATE, D.; BEL, G. (2011). "Cuando la economía no importa: auge y esplendor de la alta velocidad en España". *Revista de Economía Aplicada*, 55; pp. 171-190.

- BEL, G. (2011). *Espanya, capital París. Tots els camins porten a Madrid*. Barcelona: La Campana (1ª ed. en castellà, Ed. Destino, 2010).

- BURGUEÑO, J. (1996). *Geografía política de la España constitucional. La división provincial*. Madrid: Centro de Estudios Constitucionales.

- BURGUEÑO, J. (2002). "El mapa escondido: las lenguas de España". *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 34, pp. 171-192.

- BURRIEL, E.; ALBERTOS, J.M. (2001). "Infraestructuras y medios de transporte". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ariel; pp. 501-520.

- CABERO, V. (2001). "Espacios naturales protegidos y conservación del medio". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 207-221.

- CALVO, F. (2001). "Riesgos naturales". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 195-206.

- CANO, G.M. (2001). "Desequilibrios territoriales". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ariel; pp. 619-637.

- CASCOS, C. (1993). "La variedad del relieve y los grandes conjuntos morfoestructurales". MÉNDEZ, R.; MOLINERO, F. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 71-133.

- CASCOS, C. (1993). "La diversidad del clima y del paisaje vegetal". MÉNDEZ, R.; MOLINERO, F. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 134-207.

- ESCRIBANO, D. (2010). "Las lenguas minorizadas, escondidas legalmente". *Periódico Diagonal*, 129 (25-06-2010).

- EUROPARC-ESPAÑA (2010). *Anuario Europarc-España del estado de los espacios naturales protegidos 2009*. Madrid: FUNGOBE.
- EUROSTAT (2009). *Panorama of transport*. Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities.
- FERIA, J.M. (2008). "Un ensayo metodológico de definición de las áreas metropolitanas en España a partir de la variable residencia-trabajo". *Investigaciones Geográficas*, 46; pp. 49-68.
- FLORISTÁN, A. (1988). *España, país de contrastes geográficos naturales*. Madrid: Ed. Síntesis (Cap. 2: Desde los Pirineos al Estrecho de Gibraltar: contrastes geomorfológicos, pp. 19-62; Cap. 3: Un país fundamentalmente mediterráneo, pp. 63-93; Cap. 5: Bosques, matorrales y xeroestepas, pp. 117-150).
- GARCÍA, J. (2003). "El estudio geohistórico de las divisiones territoriales subestatales en Europa y América Latina. Actualidad y renovación". *Investigaciones Geográficas*, 31, pp. 67-86.
- GIL, A. (2007). "Mediterraneidad y subtropicalidad climáticas". *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 44; pp. 53-68.
- GIL, A.; OLCINA, J. (2001). "Circulación atmosférica general y diversidad climática". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 87-128.
- GIL, A.; RICO, A. (2001). "Demanda y disponibilidad de agua". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 441-454.
- GÓMEZ, J.; GARCÍA, J. (2001). "Organización política y administrativa". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 575-593.
- GUTIÉRREZ, J.; MÉNDEZ, R.; MOLINERO, F. (1993). "Los caracteres del poblamiento". MÉNDEZ, R.; MOLINERO, F. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ariel; pp. 534-601.
- INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA (2008). *Estadísticas e indicadores del agua*. Madrid: Instituto Nacional de Estadística.
- INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA (2011). *Anuario estadístico de España 2011*. Madrid: Instituto Nacional de Estadística (Cap. 2: Demografía).
- INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA (2011). *España en cifras 2011*. Madrid: Instituto Nacional de Estadística.
- JIMÉNEZ, B. (2008). "Desigualdades territoriales en relación con el envejecimiento de la población española". *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 52; pp. 91-110.
- LOIS, R.C. (2009). "La geografía y el análisis territorial en España: argumentos para la reflexión". *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 50, pp. 7-42 (Apartat II. La transformación geográfica de España, pp. 15-25).
- MARTÍNEZ DE PISÓN, E. (2001). "La organización geográfica de las formas de relieve". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 23-56.
- MATEU, J. (2001). "Aguas continentales". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 129-152.
- MÉNDEZ, R.; MOLINERO, F. (1993). "Etapas y condicionantes en la configuración de las estructuras territoriales". MÉNDEZ, R.; MOLINERO, F. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ariel; pp. 3-68.
- MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE Y MEDIO RURAL Y MARINO (2011). *Perfil ambiental de España 2010*. Madrid: MMAyMRyM (Cap. 2.2. Agua; pp. 60-80).
- MOLINA, M. (2001). "Las fuentes de energía". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ariel; pp. 455-476.
- NEL·LO, O. (2004). "Las ciudades españolas en el umbral del siglo XXI". *Papers, Regió Metropolitana de Barcelona*, 42; pp. 9-62.

- NINYEROLA, M.; PONS, X.; ROURE, J.M. (2005). *Atlas Climàtic Digital de la Península Ibèrica*. Bellaterra: Dept. de Biologia Animal, Vegetal i Ecologia i Dept. de Geografia - Universitat Autònoma de Barcelona.
<http://opengis.uab.es/wms/iberia/>
- OLCINA, J. (2009). "Cambio climático y riesgos climáticos en España". *Investigaciones Geográficas*, 49; pp. 197-220.
- PUIGDEFABREGAS, J. (1995). "Erosión y desertificación en España". *El Campo*, 132; pp. 63-83.
- QUIRÓS, F.; TOMÉ, S. (2001). "El proceso de urbanización: las ciudades". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ariel; pp. 251-274.
- ROMERO, J. (2012). "España inacabada. Organización territorial del Estado, autonomía política y reconocimiento de la diversidad nacional". *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 58(1), pp. 13-49.
- ROMERO, J.M. (2004). "Migraciones". ARROYO, A. (coord.) *Tendencias demográficas durante el siglo XX en España*. Madrid: Instituto Nacional de Estadística; pp. 207-253.
- ROSSELLÓ, V. (2001). "Las costas". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 57-86.
- SÁNCHEZ, M.; OLLERO, A. (2010). "Agua y medio ambiente en España: diagnóstico y perspectivas de algunas líneas de acción". *Investigaciones Geográficas*, 51; pp. 53-79.
- SANZ, C.; MOLINA, P. (2001). "Biogeografía: suelos, vegetación y fauna". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ed. Ariel; pp. 153-193.
- Secretaría de Estado de Energía (2011). *La energía en España 2010*. Madrid: Ministerio de Industria, Turismo y Comercio.
- SERRANO, J.M. (2006). "Aglomeraciones y áreas urbanas en España, dimensión y tendencias: Breves precisiones". *Lurralde. Investigación y espacio*, 29.
- SERRANO, J.M. (2007). "Crecimiento y consolidación de las principales aglomeraciones urbanas españolas". *Investigaciones Geográficas*, 44; pp. 33-54.
- SERRANO, J.M. (2007). "Hacia una red mallada de vías rápidas de gran capacidad. El nuevo Plan Estratégico de Infraestructuras y Transportes". *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 43; pp. 173-196.
- SERRANO, J.M. (2009). "Centralidad funcional y polarización territorial de las mayores aglomeraciones urbanas españolas". *Lurralde. Investigación y espacio*, 32; pp. 47-68.
- TROITIÑO, M.A. et al. (2005). "Los espacios protegidos en España: significación e incidencia socioterritorial". *Boletín de la Asociación de Geógrafos Españoles*, 39; pp. 227-265.
- VIDAL, T. (2001). "La población". GIL, A.; GÓMEZ, J. (coords.) *Geografía de España*. Barcelona: Ariel; pp. 225-249.
- VILÀ VALENTÍ, J. (1968). *La Península Ibérica*. Barcelona: Ed. Ariel (Cap. II: El relieve y la configuración, pp. 37-72; Cap. III: El clima y las aguas, pp. 73-111; Cap. IV: Los caracteres biogeográficos y el conjunto peninsular, pp. 112-132).
-